

244 Napirenden „Budapest fürdőváros”

Társadalmi ügyé válik gyógyvizeink korszerű hasznosítása

A minapi országos idegenforgalmi konferencián ismét elhangzott a kívánság, hogy sürgősen napirendre kell tűzni Budapest fürdőváros jellegének biztosítását. A földkerekség gyógyvizekben leggazdagabb világvárosa érthetetlen módon elemi problémákkal küszködik nagyszerű természeti kincsének méltó hasznosítását illetően. Ezért halljuk az utóbbi időben egyre több oldalról a követelést, hogy társadalmi mozgalom erejével kell a gre dülőre vinni hóforrásaink védelmének és korszerű felhasználásának ügyét, ezért sürgetik a balneológus szakemberek évek óta a főváros fürdőkultúrájának kifejlesztésében egykor oly jelentős szerepet játszott Országos Balneológiai Egyesület feltámasztását is. És e cél érdekében alakult meg a Hazafias Népfront Országos Tanácsa mellett Barcs Sándor elnökségével a balneológiai bizottság, melynek tagjai között a legjobb balneológusok, hirdogeológusok kívül közgazdasági, műszaki és közigazgatási szakemberek, orvosok foglalnak helyet, a különböző minisztériumok, az Országos Tervhivatal, az egyetemek, tudományos intézetek, idegenforgalmi szervek munkatársai.

A bizottság gyógyvizeink, fürdőink fejlesztési, hasznosítási kérdéseinek tárcaközi szinten történő segítése érdekében alakult. Hazánkban több mint 400 gyógy- és ásványvíz előfordulás napi hozama mintegy 350 millió liter langyos és meleg víz, ebből magára Budapestre kereknek csaknem 70 millió liter gyógyvíz jut. E hatalmas nemzeti kincs megfelelő hasznosítása mind népegészségügyünk, mind népgazdasági érdekeink szempontjából hasznosítást nem tűrő feladat.

Nagyvonalú fürdőpolitikát

A népfront balneológiai bizottságának álláspontja szerint az a legsürgősebb, hogy az Egészségügyi Minisztérium a gyógyvizek hasznosításával kapcsolatban hivatalos álláspontot alakítson ki és képviseljen. Ezért sürgősen elő kell venni a már hosszabb ideje elkészült új fürdőtörvény tervezetét, hogy a gyógyvíz-igazgatás rendezetlen állapotát a törvény erejével immár meg lehessen szüntetni. Ezzel lehetővé válna az országos és helyi gyógyigazgatás megszervezése, gyógy- és ásványvizeink hatékony védelme, fővárosi fürdőink korszerű és megfelelő arányú fejlesztése. Sürgős feladat orvosaink balneológiai képésének mielőbbi megszervezése is.

A Hazafias Népfront balneológiai bizottságának egyik tagja, dr. Bauer Jenő, az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem földtani tanszékének tudományos munkatársa összefoglaló tanulmányt tett közzé Budapest gyógyfürdőinek fejlesztési kérdéseiről. A tanulmány abból a ma már világszerte elismert tényből indul ki, hogy Budapestnek minden előfeltétele megvan ahhoz, hogy korszerű gyógyintézmények létesítésével, balneoterápiára specializált orvosi kar birtokában a világ első és egyetlen gyógyfürdő-jellegű metropolisává fejlődjön. Ehhez azonban előremutató, egységes és nagyvonalúságában is következetes fürdőpolitika szükséges, mely a lehetőségekhez mérten két lépcsőben is megvalósítható. Elsősorban a főváros gyógyvíz kincsének védelméről kell intézkedni, ugyanakkor a meglévő gyógyfürdők olyan mérvű helyreállításáról, hogy elérjék a háború előtti színvonal és gyógyvándégek-kapacitást. A második feladat a tisztasági, illetve népegészségügyi jellegű fürdők fejlesztése hazai dolgozóink egészsége érdekében, ugyanakkor legerélyesebb fejlesztés a betegforgalomra — éspedig főként a külföldi, valutaszerző gyógyvándégforgalomra — beállított gyógyintézmények te-

rén, vagyis: új, világszínvonalat elérő fürdőszállók és szanatóriumok felépítése.

A jelenlegi helyzet

Bauer Jenő tanulmányában megvizsgálja fővárosi fürdőink jelenlegi helyzetét s a róluk rajzolt kép nem mindig örövendés. A Gellért fürdő 1960. évi forgalma kerekén egymillió vendég volt, több mint háromszorosa az 1938. évinek, s a zsúfoltság azóta csak növekedett. A Rudas épülete és környéke még nem heverte ki teljesen a háború okozta károsodásokat, s itt mindössze csak egy 18 ágyas kórházi reumasztály működik. A Lukács korszerűsített épületei a kórházrészleggel együtt általában kedvező képet mutatnak, viszont a Császár épülete már igen avult, s főleg csak műemléki szempontból restaurálják. Modern kórház vagy gyógyfürdő az épület jelenlegi állapotában aligha üzemeltethető. A Lukács forrásvizéből táplálkozó, korhúen helyreállított Király fürdő Budapest egyik legszébben karbantartott fürdője, de gyógykezelés nincs benne. A Frankel Leó utcai, úgynevezett »Török fürdő«, mint tisztasági fürdő sem állja meg helyét s csak keleties külsejével számíthat valamelyes idegenforgalmi érdeklődésre.

A Császár és Lukács fürdő termálvizét a gyógycélokra kívül az Árpád fejedelem úton, a Török utcában és a Bem téren több lakóházfűtő fűtésére, illetve melegvíz-ellátására használják fel. A Széchenyi gyógyfürdőhöz két mélyfúrású termálkút tartozik, s noha a fürdő nyáron nem ritkán 6—8000 személyes napi forgalmat bonyolít le, az egyik kút vizét ipari és háztartási célokra veszik igénybe, sőt a másik kút vizének egy részét is elvonják a fürdőtől.

A Margitsziget fürdőit három mélyfúrású kút látja el termálvízzel. A második világ-háború előtt három szálloda működött a szigeten, közülük a mostani Nagyszálló kifejezett gyógyszálló-jelleggel, melyet azonban a szomszédos Margit gyógyfürdő lebontása miatt elvesztett. Az Ybl Miklós által tervezett gyógyfürdő lebontásának egyik fő okául azt hangsúlyozták, hogy a szigeten vízhozameltelenség állott be; ugyanakkor két kút vizével a XIII. kerület újabb lakónegyedeinek melegvíz-szükségletét fedezik.

Nyomatékos érvek szólnak tehát az értékes termálvizek nem gyógycélokra történő felhasználásának erőlyes korlátozása mellett. Ha majd a főváros távolabbi környékén — s olyan mély rétegekből, melyek a meglévő források hozamát s összetételét nem befolyásolják — felhozzuk az alföldi hővizet, akkor kerülhet sor a termálvízfűtés és hálózati melegvíz-szolgáltatás nagyobb arányú megvalósítására. A jelenleg felszínre kerülő hévvíz mennyiséggel azonban elsősorban gyógyfürdőink vizigényét kell biztosítanunk, nem feledkezve meg azok fejlesztésével fellépő fokozott termálvíz-szükségletéről sem.

A fejlesztés első lépései

A feladat második része főként a főváros gyógy- és üdülövándégforgalmát szolgáló létesítmények fejlesztése, kiépítése. Budapest jelenleg gyógyszállónak tekinthető hotel csak egy van, a Gellért, két tucatnál alig több betegágygal a gyógyulást kereső igényesebb külföldiek számára. A Lukács fürdőn kívül szanatóriumi szintű reuma-gyógyászati lehetőség Budapesten nincs. Ennek oka az, hogy gyógyvizeink közelében levő szállodáinkat is szinte kizárólag a turista- és reprezentációs vendégforgalom lebonyolítására használjuk fel, tekintet nélkül arra a megszívlelendő szempontra, hogy a két-három hetes gyógykúrára érkező betegek forgalma sokszorosan hatékonyabb valuta-szerző tényező az átutazó turisták pár napos forgalmánál. Viszont igényes külföldi gyógyvándéget a fürdőkkel közvetlen kapcsolatban levő színvonalas és orvosi felügyelet alatt álló elszállásolás nélkül meg-

ben bővelkedő Margitszigeten, esetleg az ottani forrásokkal a Duna-partjain közvetlen földrajzi és rétegtani kapcsolatban levő források környékén kell kialakítani.

A szigeti gyógycentrum

A sziget valóban ideális gyógyparkká válhat, ha fokozott mértékben engedjük kibontakozni gyógyjellegét, egyrészt az oda nem való létesítmények következetes kitelepítésével, másrészt a tervbe vett nagy vízgyógyintézmények e területre koncentrálásával. A Margitsziget fürdőcentrummá alakítása megkívánná a Margit fürdő újbóli korszerűsített felépítését, orvosi gyógyszer-tárral, valamint korszerű fizikoterápiás és súlyfürdő-he-lyiségekkel bővítve, s a Nagyszálló gyógyjellegének visszaállítását. Kívánatos volna még két, egyenként 250—300 szobás gyógyszálló felépítése a szigeten. Az egyik új szállót a sziget északi részén kellene felépíteni, a Margit fürdővel fedett összeköttetésben; a másikat a sziget nyugati oldalán, mindkettőt a legkorszerűbb balneológiai igények gondos szem előtt tartásával.

A Széchenyi fürdővel kapcsolatban Bauer Jenő tanulmánya feleleveníti egy nagyméretű reumakórház és fedett uszoda korábbi tervét, majd nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a főváros fürdőinek eredményes fejlesztése érdekében szükség van — a többi tájéleltető bizottság mintájára — egy olyan önálló budapesti fürdőügyi koordinációs és csúcstervezési létesítésére, amely műszaki, orvosi és adminisztrációs apparátus, valamint megfelelő hatáskör birtokában alkalmas lenne a főváros fürdőinek kifejlesztésére és propagálására hazai és világvizonylatban egyaránt.

A Hazafias Népfront balneológiai bizottsága az egész nagy probléma-együttest megvitatja a fővárosi tanács illetékesivel, s az országgyűlési képviselők budapesti csoportja is munkatervébe iktatta a fővárosi gyógyvizek korszerű felhasználásának kérdését. A Magyar Hidrológiai Társaság balneológiai szakcsoportja szintén bekapcsolódik a kérdések vizsgálatába és mivel arra is megvan a remény, hogy rövidesen újra megalakul a Balneológiai Egyesület, bizvást remélhetjük, hogy »Budapest fürdőváros« ügye most már nem kerül le a napirendről.

(a. gy.)

nyerni nem lehet. Elsősorban tehát — már a nagyobb tervek megvalósítása előtt is — a szanatóriumi jellegű ágy- és szobaszámot kell megfelelő mértékben biztosítani a külföldiek elhelyezésére.

Mi erre a lehetőség? Már most gyarapítani lehetne pl. a Gellért Szálló betegszobáinak számát és sor kerülhetne — a Kelenhegyi út irányában — egy kb. 200 szobás szállórészleg felépítésére, vagy esetleg a környező villákban dependance-ok létesítésére. A Rudast ki lehetne egészíteni egy 80 ágyas küsszállóval, s a Lukács fürdő esetében megfontolható lenne a szanatóriumi ágyszám szaporítása a volt Esplanade-szálló átalakításával, amely mintegy 100 új férőhelyet jelentene.

Hol legyen az új fürdőközpont?

Komoly vitákat kiváltó kérdés Budapest gyógyfürdőcentruma hely szerinti rögzítésének problémája. A főváros még 1937-ben tervbe vette egy nagyszabású fürdőszálló létesítését a Tabánban. Mivel e tervek időközben elavultak, a főváros újabb tervjavaslatot készített, mely egyebek között egy 300 ágyas modern gyógyszálló és egy 5000 személy befogadására alkalmas strandfürdő és fedett úszócsarnok létesítését vette írt tervbe. Újabbban a KÖZTI dolgozott ki a tabáni gyógyszálló felépítésére modern vonalú tanulmánytervet, mely az Imre fürdőnek Ybl-től származó medencéje és a műemléki török fürdőcsarnok ép-ségbenhagyásával készült.

Az újjáépülő Erzsébet-híd forgalmi irányítása azonban Budapest egyik legforgalmasabb, zajos területévé teszi a Tabánt. Emellett a nagy létesítményeket tápláló újabb termálvíz előteremtése e környéken valószínűleg csak a meglévő források hozamának rovására történhetne, éppen ezért egyes geológusok véleménye szerint a Tabánban ma már kevésbé állnak fenn egy nagyméretű gyógyszálló létesítésének feltételei. A fürdővárosi centrumot tehát a termálvíz-